

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ AVRUPA BİRLİĞİ VATANDAŞLIĞINA BAKIŞLARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

The Analysis Of Social Studies Pre-Service Teachers View About European Union Citizenship With Regard To Various Variables

Esen DURMUŞ*

Kenan BAŞ**

Özet

Bu çalışmanın amacı sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “Avrupa Birliği Vatandaşlığına” ilişkin bakış açılarını tespit etmektir. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini Fırat Üniversitesi, İnönü Üniversitesi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi ve Gaziantep Üniversitesi Eğitim Fakültesi, sosyal bilgiler öğretmenliği bölümü 1,2,3 ve 4. Sınıf öğrencilerinden oluşan toplam 710 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Üner (2014) tarafından geliştirilen 37 maddelik 6’lı likert tipi “Avrupa Birliği Vatandaşlığına Bakış Anketi (ABVBA)” kullanılmıştır. Analizler SPSS 17.00 programıyla yapılmıştır. Verilerin karşılaştırılmasında anlamlılık düzeyi ,050 olarak kabul edilmiştir. Verilerin analizinde varyansların normal dağılım gösterdiği durumlarda T-testi ile tek yönlü varyans analizi (Anova), varyansların normal dağılım göstermediği durumlarda ise Mann-Whitney U testi ile Kruskal-Wallis H kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre cinsiyet, haber edinme yolu, en çok takip edilen haber konusu ve AB hakkında sahip olunan bilgi düzeyi değişkenlerine göre araştırmanın hiçbir alt boyutunda anlamlı bir fark elde edilememiştir. Bununla birlikte sınıf değişkeninin, *sosyokültürel olumsuzluk* ve *aktif vatandaşlık* alt boyutlarında; Avrupa ülkesinde bulunup/bulunmama değişkeninin, *aktif vatandaşlık* ve *bireysel gelişmişlik/farkındalık* alt boyutlarında; Avrupa’da yaşayan bir yakına sahip olup/olmama değişkeninin, *sosyokültürel olumsuzluk* alt boyutunda; Avrupa Birliği hakkında sahip olunan fikir değişkeninin, *sosyokültürel olumsuzluk* alt boyutunda anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, Avrupa Birliği, AB vatandaşlığı.

Abstract

The main aim of this study is to determine the Social Studies Pre-Service Teachers Candidates’ view about “European Union Citizenship”. Survey model has used in the study. Sample of the study composed of 710 teacher candidates which are students of Fırat, Inonu, Kilis 7 Aralık and Gaziantep Universities 1,2,3 and 4’th grades. 37 point six fold likert scale type “A Glance to European Citizenship Questionnaire” which developed by Sadık Selman Üner (2014) has used for data collection tool. Analysis runned by SPSS 17.00. Significance level accepted as ,050 for data comparisons. In data analysis period T-test with single direction variance analysis used for normal distribution cases, Mann-Whitney U tests with Kruskal Wallis H has used for non-normal distribution cases. For obtained findings the variables of gender, communications approach path, most following communication topic and knowledge level about EU does not shows significant variations in any sub-dimensions. However, it has been fixed, grade variable in sociocultural negation and active citizenship sub dimensions, to locate/or not locate in any European country variable in active citizenship and personal development / awareness sub-dimensions, the variable of to have relative which are living in Europe in socio cultural negation sub-dimension; the variable of opinion about European Union in socio cultural negation sub-dimension have significant variances.

Key words: Social studies, European Union, EU citizenship

* Yrd. Doç. Dr. Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, ELAZIĞ esendurmus@firat.edu.tr.

** Doktora öğrencisi, Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü ELAZIĞ, kaoti_23@hotmail.com

GİRİŞ

Avrupa Birliği, hızlı değişimlerin yaşandığı günümüz dünyasında özellikle gelişmekte olan devletlerin ilgi odağı haline gelmiş olup, birçok ülkenin katılmak için yoğun çaba gösterdiği önemli bir birlik olarak gelişimini sürdürmektedir. 1950'lerden itibaren bu mücadeleye giren ülkelerden biri olan Türkiye geçmişten gelen birikimlerini ve Avrupa devletleriyle olan münasebetlerini kullanarak bu süreci kendi açısından basitleştirmek istemektedir (Özer, 2009, s.89).

Türkiye; Avrupa ve Asya arasında köprü vazifesi gören ve AB (Avrupa Birliği) için hayati öneme sahip olan önemli bir ülkedir. Türk tarihinde Avrupa, önemli bir yere sahiptir. Aynı durum Avrupa için de geçerlidir. Siyasi, sosyal ve ekonomik açılarından Türklerin Avrupa ile olan ilişkileri ve etkileşimleri geniş bir tarihi süreç içinde şekil almakla birlikte önemli sonuçları da ortaya çıkarmıştır (Yiğit, 2006).

Avrupa bu tarihi süreç içerisinde doğuyu ilerleme kaydedemeyen masum bir yapı olarak tasvir etmenin yanı sıra, doğuyu güçsüz, gerçekçi olmayan bir yapı olarak tanımlayıp doğu ülkelerini aşağılayan bir tavır sergilemiştir. Buna karşın, Avrupa kendini ise güçlü olarak göstermeye çalışmıştır (Karakuş, 2007, s.25).

Avrupa birliğinin ortaya çıkmasında ikinci dünya savaşı dönüm noktası olmuştur. Bu dönemde yapılan (Yalta ve Postdam) barış konferanslarında bir sonuç elde edilememesi ve sonraki soğuk savaş dönemlerinde korkuların devam etmesi birliğin kurulmasını kaçınılmaz hale getirmiştir (Akşemsettinoglu, 2011, s.3).

Medeniyet, ilerleme, kaybedilen toprakların geri alınması Avrupa kimliğinin temel bileşenlerini oluşturmaktadır. Aydınlanma çağıyla birlikte dönemin aydın ve düşünürleri, din ve devlet işlerinin farklı olması gerektiğini belirtmişlerdir (Karakuş, 2007, s.19).

Avrupa birliğinin oluşumuyla birlikte bu birliğe üye ülkelerin oluşturduğu coğrafyada yaşayan vatandaşlar için dil öğrenmenin avantajı dışında bir takım getirileri olduğu görülmüştür. Ortak bir ekonomi ve alanı paylaşıyor olmak, ortak hak ve sorumluluklara sahip olmak bunlar arasında gösterilebilir. Bununla birlikte meslek eğitiminde kalitenin artırılması, mesleki yeterlilikte belli bir standardın oluşturulması, bilgi ve iletişim teknolojilerinde kalitenin artırılması, yükseköğretimde niteliğin artırılması, farklı ülkelerde diploma geçerliliği ve eşdeğerliliğinin sağlanması, kültürel zenginliklerin korunması, ekonomik özgürlüklerin sağlanması, eğitim ve hukuk alanında belli bir seviyenin yakalanması, üzerinde önemle durulan konulardır (Başbay-Doğan, 2004, s.36).

Türkiye 1950'lerde askeri ve mali işbirliği neticesinde 31 Temmuz 1959 tarihinde siyasi, askeri ve güvenlik konularını içeren AET'ye (Avrupa Ekonomik Topluluğu) ortaklık başvurusunda bulunmuştur. Bu tarihi takip eden süreçte Türkiye-Avrupa ilişkileri, bu başvuru çerçevesinde yeniden şekillenmiştir. 2002 tarihinden itibaren Türkiye bu çerçevede doğrultusunda atılan adımlar sonucunda diğer aday ülkelerin sahip olduğu haklardan faydalanma imkânı elde etmiştir. 6 Ekim 2004 tarihinde Avrupa Komisyonu yayınladığı "Türkiye İlerleme Raporuyla", Türkiye'nin siyasi kriterleri gerekli ölçüde karşıladığını belirterek, birliğe katılım müzakerelerinin başlatılması önerisinde bulunmuştur. 17 Aralık 2004 Brüksel Zirvesi döneminde Avrupa Konseyi, Türkiye'nin Kopenhag Kriterlerini tatmin edici bir şekilde yerine getirdiğine kanaat ederek, 3 Ekim 2005 tarihi itibarıyla Türkiye ile katılım müzakerelerinin başlatılması kararını almıştır (Aslan, 2008, s.1).

Üyelik müzakerelerinin başlamasından sonra Türkiye'nin, siyasi ve ekonomik alanlarda başarılı bir performans sergilemesi bazı çevreler tarafından endişeyle izlenmiştir. Çünkü bu çevreler Türkiye'nin tam üyelik için gerekli olan şartları yakın süreçte yerine getirebileceğine ihtimal vermiyorlardı. Bununla birlikte bazı radikal ve aşırı milliyetçi Hıristiyan çevreler Avrupa kamuoyunda Türkiye'nin üyeliği ile ilgili çeşitli endişe ve sorgulamaların ortaya çıkmasına neden olmuşlardır. İleri sürülen iddiaların başında AB'nin tarihsel Hıristiyan mirasına dayandığı ve Türkiye'nin bu birliğe katılması sonucunda, Avrupa'nın bu tarihsel mirasına zarar getireceği, bu nedenle ekonomik ve siyasi birliğin dışında, ileride düşünülen kültürel birliğin sağlanamayacağı

düşüncesi gelmektedir. Bu çevrelere göre, Türkiye hem tarihsel, hem kültürel hem de dinsel olarak Avrupalı değildir. Bu nedenle Türkiye AB üyesi olmamalıdır (Köylü-Turan, 2010, s.6).

Bununla birlikte, Bilici (2006, s.45), Türkiye'nin Avrupa Birliğine girmesini istemeyenler, kültür farklılığı, nüfus genişliği, din farklılığı, insan hak ve hürriyetleri konularında Avrupa topluluğuna yük olacağı endişelerini gerekçe olarak göstermekte olduğunu dile getirmiştir.

Tam üyelik için Türkiye'nin Avrupa Birliğinin beklentilerine ne ölçüde karşılık vermesi gerektiği konusunda Türk kamuoyu ve siyasi çevrelerin ortak bir düşünce içinde olduğu söylenemez. Bazı çevreler AB tarafından ileri sürülen üyelik şartlarının çok ağır olduğunu iddia ederek bu şartların revize edilmesi gerektiğini, bazıları ise öne sürülen değişikliklerin aslında Türkiye'nin yapması gereken kendi faydasına olan şartlar olduğunu ancak bunların yapılabilmesi Türkiye'ye zaman tanınması gerektiği ve üyelik sürecinin de zamana yayılması gerektiği hususunda görüş ifade etmişlerdir (Acar, 2001, s.112).

Türkiye Avrupa Birliğine üyelik sürecinde eğitim politikası ve öğretmen yetiştirme uygulamalarında da gerekli değişiklikleri yapmak zorundadır. Genç nesillerin yetiştirilmesinde önemli bir role sahip olan öğretmenlerin bilgi ve beceri açısından yeterli donanıma sahip olabilmeleri için öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının bu sürece dâhil edilmesi gerektiği düşünülebilir. Bunun için Avrupa Birliğine üye olan ülkelerin eğitim politikaları incelenmeli, Türkiye'nin sosyo-kültürel yapısı dikkate alınarak bu doğrultuda gerekli olan uyarlamalar gerçekleştirilmelidir. Özellikle bireylere kültürel mirasın aktarılmasında, iyi bir vatandaş olma yolunda gerekli bilgi ve becerilerin verildiği, hak ve sorumlulukların edinildiği Sosyal Bilgiler dersi bu konuda dikkate alınması gereken en önemli branşlardan biridir. Bununla birlikte AB vatandaşlığına üyelik konusu yıllardır Türkiye gündemini meşgul eden önemli başlıklardan birini oluşturmaktadır. Özellikle güncel bilgi konularının sık işlenerek öğrencilerin gündemi takip etmelerini amaçlayan sosyal bilgiler alanının bu sürecin önemli bir boyutunu oluşturduğu söylenebilir. Bu yüzden AB vatandaşlığına üyelik konusunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının düşüncelerinin önem arz ettiği düşünülecek çalışma bu amaç doğrultusunda yürütülmüştür.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Avrupa Birliği vatandaşlığına bakış açılarını bazı değişkenler açısından incelemektir. Bu nedenle aşağıda verilen sorulara araştırmanın amacı doğrultusunda cevap aranmıştır.

- 1) Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “Avrupa Birliği” vatandaşlığına bakış açıları, “Cinsiyet” durumuna göre değişmekte midir?
- 2) Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “Avrupa Birliği” vatandaşlığına bakış açıları, “Sınıf” düzeyine göre değişmekte midir?
- 3) Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “Avrupa Birliği” vatandaşlığına bakış açıları, “Türkiye ve Dünya’da Gelişen Olayları Takip Etmede Kullanılan Haber Edinme Yolu” değişkenine göre değişmekte midir?
- 4) Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “Avrupa Birliği” vatandaşlığına bakış açıları, “Takip Edilen Haber Konusu” değişkenine göre değişmekte midir?
- 5) Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “Avrupa Birliği” vatandaşlığına bakış açıları “Avrupa Ülkesinde Bulunup / Bulunmama” değişkenine göre değişmekte midir?
- 6) Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “Avrupa Birliği” vatandaşlığına bakış açıları, “Avrupa Ülkelerindeki Yaşam Konusunda Bilgi Alınabilecek Yakın Akrabalara Sahip Olup / Olmama” değişkenine göre değişmekte midir?
- 7) Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “Avrupa Birliği” vatandaşlığına bakış açıları, “Avrupa Birliği Konusunda Sahip Olunan Bilgi Düzeyi” değişkenine göre değişmekte midir?
- 8) Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “Avrupa Birliği” vatandaşlığına bakış açıları, “Türkiye'nin Avrupa Birliğine Tam Üyeliği Konusunda Sahip Olunan Fikir” değişkenine göre değişmekte midir?

9) Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “Avrupa Birliği” vatandaşlığına bakış açılarının “Genel Durumu” ne ölçüdedir?

Sınırlılıklar

1) Araştırma 2014-2015 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde uygulamanın gerçekleştirildiği Fırat, İnönü, Kilis 7 Aralık ve Gaziantep Üniversitesi Nizip Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler öğretmenliği 1,2,3 ve 4. sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.

2) Araştırma “Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Avrupa Birliği Vatandaşlığına Bakışlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi” başlığı ile sınırlıdır

3) Araştırma 710 Sosyal Bilgiler öğretmen adayına uygulanan, Sadık Selman Üner tarafından geliştirilen “Avrupa Birliği Vatandaşlığına Bakış Anketi” ile sınırlıdır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma tarama modelinde olup betimsel bir nitelik arz etmektedir. Tarama araştırması, bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan çalışmalara denir (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2013, s.14). Bu model, bir konu ya da herhangi bir olaya yönelik araştırmaya katılan kişilerin beceri, yetenek, ilgi ve tutum gibi bazı özelliklerinin belirlendiği, genel olarak diğer araştırmalara göre daha fazla örneklem grubuyla yapılan bir araştırma modelidir. Bu tür araştırmalar daha çok ,ne, nerede, ne zaman, hangi sıklıkla, hangi düzeyde, nasıl’ gibi soruların cevaplandırılmasına olanak tanır (Büyüköztürk, vd., 2013, s.177).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Fırat, İnönü, Kilis 7 Aralık ve Gaziantep Üniversitesi Nizip Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümü 1,2,3 ve 4. sınıfında okuyan toplam 952 öğretmen adayı oluştururken, araştırmanın örneklemini aynı üniversitelerin aynı bilim dalında okuyan toplam 710 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının araştırmaya katılmalarında gönüllülük esası dikkate alınmıştır. Araştırmada amaçlı örneklem yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımı

Sınıf Düzeyi	F
1. Sınıf	196
2. Sınıf	186
3. Sınıf	180
4. Sınıf	148
Toplam	710

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	F
Kadın	341
Erkek	369
Toplam	710

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada veri toplama aracı olarak, Üner (2014) tarafından geliştirilen 37 maddelik 6’lı likert tipi “Avrupa Birliği Vatandaşlığına Bakış Anketi” kullanılmıştır. Anket, 23’ü olumlu, 14’ü olumsuz olmak üzere toplam 37 maddeden oluşmuştur. Anket, *Sosyokültürel Olumsuzluk* (14 madde), *Aktif Vatandaşlık* (14 madde) ve *Bireysel Gelişmişlik/Farkındalık* (9 madde) olmak üzere 3 alt boyuttan oluşmuştur. Anketin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı, *Sosyokültürel Olumsuzluk* alt boyutu için .891, *Aktif Vatandaşlık* boyutu için .875, *Bireysel Gelişmişlik/Farkındalık* boyutu için ise .835 olarak belirlenmiştir. Bu çalışma için ise hesaplanan Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı *Sosyokültürel Olumsuzluk* alt boyutu için .897, *Aktif Vatandaşlık* boyutu için .863, *Bireysel Gelişmişlik/Farkındalık*

boyutu için .856 olarak belirlenmiştir. Anketin, KMO değeri 0,896; Barlett testi değeri ise $p=0,000$ ($p<0,001$) olarak bulunmuş olup; faktör yükleri 0,319–0,627 arasında değerler aldığı görülmüştür. Verilerin analizinde varyansların normal dağılım gösterdiği durumlarda Bağımsız Gruplar T-testi ile tek yönlü varyans analizi (Anova), varyansların normal dağılım göstermediği durumlarda ise Mann-Whitney U testi, ile Kruskal-Wallis H testi kullanılmıştır.

“Avrupa Birliği Vatandaşlığına Bakış Anketi” adlı veri toplama aracındaki maddelerin karşısına öğretmen adaylarının fikirlerini belirtebilmeleri için 6’lı likert tipi seçenekler yerleştirilmiştir. Bu seçenekler; (1) “Kesinlikle Katılmıyorum”, (2) “Katılmıyorum”, (3) “Kararsızım”, (4) “Katılıyorum”, (5) “Tamamen Katılıyorum”, (0) “Bilgi ve düşüncem yok” şeklinde yer almış ve bu doğrultuda puanlanmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Avrupa Birliği vatandaşlığına bakış açıları, ankette yer alan sekiz alt değişkene göre incelenmiş ve istatistiksel açıdan değerlendirilmiştir.

1) Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının AB Vatandaşlığına İlişkin Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Bu bölümde öğretmen adaylarının AB vatandaşlığı ile ilgili düşüncelerinin cinsiyet değişkenine göre değişip değişmediği belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıda verilen sonuçlar elde edilmiştir.

Tablo 3. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının AB Vatandaşlığına İlişkin Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Bağımsız Gruplar T-Testi Sonuçları

Alt boyut	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	t	P*
Sosyokültürel olumsuzluk	Kız	341	2,49	,89	,694	,488
	Erkek	369	2,53	,95		
Aktif Vatandaşlık	Kız	341	3,69	,71	,621	,535
	Erkek	369	3,66	,78		
Bireysel Gelişmişlik/Farkındalık	Kız	341	3,83	,76	,441	,659
	Erkek	369	3,80	,88		

(* $p<0.05$ anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır.)

Tablo 3’de sosyal bilgiler öğretmen adaylarının AB vatandaşlığına ilişkin görüşleri cinsiyet değişkenine göre 3 alt boyutta incelenmiştir. Elde edilen bulgulara bakıldığında kızların değerlendirmeleri ($\bar{X}=2,49$ ile 3,83) arasında yer alırken, erkeklerin değerlendirmeleri ise ($\bar{X}=2,53$ ile 3,80) arasında yer aldığı görülmektedir. Ancak tablodaki veriler dikkate alındığında cinsiyet değişkenine ilişkin olarak hiçbir alt boyutta kızlar ve erkekler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark elde edilememiştir. Buradan hareketle AB vatandaşlığı ile ilgili bayan ve erkeklerin benzer düşüncelere sahip oldukları söylenebilir.

2) Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının, Avrupa Birliği Vatandaşlığına Bakış Açılarının Sınıf Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Bu bölümde, elde edilen bulgulara göre öğretmen adaylarının fikirlerinde, bulunmuş oldukları sınıf düzeyinin bir etkisinin olup olmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tablo 4. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının, Avrupa Birliği Vatandaşlığına Bakış Açılarının Sınıf Değişkeni Sosyokültürel Olumsuzluk Alt Boyutuna Göre KRUSKAL-WALLİS H Sonuçları

Alt Boyut	Varyans	N	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	P*	Anlamlı Fark
Sosyokültürel Olumsuzluk	(1) 1.Sınıf	196	414,76	3	27,508	,000	1-2, 1-3, 1-4, 2-3,
	(2) 2.Sınıf	186	358,38				
	(3) 3.Sınıf	180	312,04				
	(4) 4.Sınıf	148	326,25				
Toplam		710					

(* $p<0.05$ anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır.)

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının AB vatandaşlığına bakışlarında *Sosyokültürel Olumsuzluk* boyutuna yönelik görüşlerinde sınıf değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür [$\bar{X}=27,508$ $p<0,05$]. Bu anlamlı farklılığın sınıflar arasındaki durumunu net bir şekilde görebilmek için her biri arasındaki ilişki tek tek Mann-Whitney U testi ile belirlenmiştir. Elde edilen sonuca göre 1.sınıflar ($\bar{X}=414,76$) ve 2. sınıflar ($\bar{x}=358,38$) arasında birinci sınıflar lehine, 1. sınıflar ($\bar{x}=414,76$) ve 3. sınıflar ($\bar{x}=312,04$) arasında birinci sınıflar lehine, 1.sınıflar ($\bar{x}=414,76$) ve 4.sınıflar ($\bar{x}=326,25$) arasında yine birinci sınıflar lehine anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Bununla birlikte 2. sınıflar ($\bar{x}=358,38$) ve 3. sınıflar ($\bar{x}=312,04$) arasında ikinci sınıflar lehine anlamlı bir fark olduğu sonucu elde edilmiştir. Buradan hareketle Avrupa Birliği vatandaşlığı ile ilgili birinci sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının, üst sınıfta yer alan öğretmen adaylarına göre daha olumlu bir düşünceye sahip oldukları söylenebilir. Yine ikinci sınıfta öğrenim gören adayların üçüncü sınıf öğrencilerine göre AB vatandaşlığına daha sıcak baktıkları ifade edilebilir.

Tablo 5. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının, Avrupa Birliği Vatandaşlığına Bakış Açılarının Sınıf Değişkeni Aktif Vatandaşlık Alt Boyutuna Göre KRUSKAL-WALLİS H Sonuçları

Alt Boyut	Varyans	N	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	P*	Anlamlı Fark
Aktif Vatandaşlık	(1) 1.Sınıf	196	331,30	3	10,584	,014	1-2, 1-3, 2-4, 3-4,
	(2) 2.Sınıf	186	382,49				
	(3) 3.Sınıf	180	376,72				
	(4) 4.Sınıf	148	327,82				
	Toplam	710					

(* $p<0.05$ anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır.)

Tablo 5 incelendiğinde araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının AB vatandaşlığına bakışlarında *Aktif vatandaşlık* boyutuna ilişkin görüşlerinde sınıf değişkenine yönelik olarak anlamlı bir fark elde edilmiştir [$x^2=10,584$, $p<0,05$]. Mann-Whitney U testi ile yapılan çoklu karşılaştırmalar sonucunda elde edilen bulgulara göre 1.sınıflar ($\bar{x}=331,30$) ile 2.sınıflar ($\bar{x}=382,49$) arasında ikinci sınıflar lehine, 1.sınıflar ($\bar{x}=331,30$) ile 3.sınıflar ($\bar{x}=376,72$) arasında üçüncü sınıflar lehine, 2.sınıflar ($\bar{x}=382,49$) ile 4.sınıflar ($\bar{x}=327,82$) arasında ikinci sınıflar lehine, 3.sınıflar ($\bar{x}=376,72$) ile 4.sınıflar ($\bar{x}=327,82$) arasında üçüncü sınıflar lehine anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Bu bulgulardan hareketle “lehine” olan sınıf düzeylerinde öğretmen adaylarının AB vatandaşlığı fikrine daha yakın durdukları söylenebilir.

Tablo 6. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının, Avrupa Birliği Vatandaşlığına Bakış Açılarının Sınıf Değişkeni Bireysel Gelişmişlik/Farkındalık Alt Boyutuna Göre KRUSKAL-WALLİS H Sonuçları

Alt Boyut	Varyans	N	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	P*
Bireysel Gelişmişlik/Farkındalık	(1) 1.Sınıf	196	329,80	3	5,608	,132
	(2) 2.Sınıf	186	378,14			
	(3) 3.Sınıf	180	362,61			
	(4) 4.Sınıf	148	352,43			
	Toplam	710				

(* $p<0.05$ anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır.)

Tablo 6 incelendiğinde araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının AB vatandaşlığına bakışlarında *Bireysel Gelişmişlik/Farkındalık* boyutuna ilişkin görüşlerinde sınıf değişkenine yönelik olarak anlamlı bir fark elde edilememiştir [$x^2=5,608$, $p>0,05$]. Bu durum, öğretmen adaylarının düşünceleri birbirleriyle örtüşmektedir, şeklinde yorumlanabilir.

3) Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Türkiye ve Dünyadaki Haberleri Takip Etmede En Sık Kullandıkları Haber Edinme Yolu Değişkenine Göre Verilerin Karşılaştırılması

Bu bölümde, gerek Türkiye’de gerek Dünya’da haber edinmek için takip edilen yolun, öğretmen adaylarının fikirleri arasında bir farklılığa yol açıp açmadığı belirlenmeye çalışılmıştır.

Tablo 7. Türkiye ve Dünya'daki Haberleri Takip Etmede En Sık Kullanılan Haber Edinme Yolu Değişkenine İlişkin Betimsel İstatistikler.

Alt boyut	Haber EdinmeYolu	N	X	SS
Sosyokültürel Olumsuzluk	Televizyon	299	2,47	,98
	Gazete, Dergi	62	2,63	,86
	İnternet	331	2,53	,89
	Arkadaşlardan	12	2,20	,91
	Diğer	6	1,95	,73
	Total	710	2,50	,92
Aktif Vatandaşlık	Televizyon	299	3,67	,74
	Gazete, Dergi	62	3,57	,74
	İnternet	331	3,71	,75
	Arkadaşlardan	12	3,43	,75
	Diğer	6	3,73	1,31
	Total	710	3,67	,75
Bireysel Gelişmişlik/Farkındalık	Televizyon	299	3,77	,84
	Gazete, Dergi	62	3,78	,86
	İnternet	331	3,86	,80
	Arkadaşlardan	12	3,48	,78
	Diğer	6	3,92	1,27
	Total	710	3,81	,82

Tablo 8. Türkiye ve Dünya'daki Haberleri Takip Etmede En Sık Kullanılan Haber Edinme Yolu Değişkenine İlişkin ANOVA Sonuçları

Alt Boyut	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	P*
Sosyokültürel Olumsuzluk	Gruplar arası	4,423	4	1,106	1,283	,275
	Gruplar içi	607,620	705	,862		
	Toplam	612,042	709			
Aktif Vatandaşlık	Gruplar arası	1,714	4	,428	,749	,559
	Grupları içi	403,019	705	,572		
	Toplam	404,732	709			
Bireysel Gelişmişlik/Farkındalık	Gruplar arası	2,659	4	,665	,969	,424
	Gruplar içi	483,540	705	,686		
	Toplam	486,199	709			

(*p<0.05 anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır.)

Tablo 8'de verilen bulgular incelendiğinde Türkiye ve dünyadaki haberleri takip etmede en sık kullanılan haber edinme yolu değişkenine göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının AB vatandaşlığına bakış açıları ile ilgili araştırmanın hiçbir alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir fark elde edilememiştir. (P >0,05) Buna göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Türkiye ve Dünyada gelişen olayları takip ederken aynı veya benzer haber edinme yolunu veya yollarını kullandıkları söylenebilir.

4) Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının En Çok Takip Ettikleri Haber Konusu Değişkenine Yönelik Verilerin Karşılaştırılması.

Bu bölümde, takip edilen haber konusu değişkeninin, öğretmen adaylarının AB vatandaşlığına yönelik düşüncelerinde herhangi bir farklılığa sebep olup olmadığının tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Tablo 9. En Çok Takip Edilen Haber Konusu Değişkenine İlişkin **Betimsel** İstatistikler

Alt boyut	Takip Edilen Haber Konusu	N	X	SS
Sosyokültürel Olumsuzluk	İç Politika	362	2,42	,87
	Dış Politika	105	2,46	,96
	Ekonomi	22	2,69	1,05
	Spor	110	2,71	1,00
	Magazin	43	2,48	,82
	Diğer	68	2,60	,98
	Toplam	710	2,50	,92
Aktif Vatandaşlık	İç Politika	362	3,71	,75
	Dış Politika	105	3,60	,75
	Ekonomi	22	3,62	,79
	Spor	110	3,54	,77
	Magazin	43	3,82	,71
	Diğer	68	3,76	,72
	Toplam	710	3,67	,75
Bireysel Gelişmişlik/Farkındalık	İç Politika	362	3,84	,81
	Dış Politika	105	3,83	,81
	Ekonomi	22	3,75	,99
	Spor	110	3,68	,88
	Magazin	43	3,85	,89
	Diğer	68	3,84	,74
	Toplam	710	3,81	,82

Tablo 10. En Çok Takip Edilen Haber Konusu Değişkeni İle İlgili Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının AB Vatandaşlığına Bakış Açılarının ANOVA Sonuçları

Alt Boyut	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	P*
Sosyokültürel Olumsuzluk	Gruplar arası	8,88	5	1,777	2,074	,067
	Gruplar içi	603,157	704	,857		
	Toplam	612,042	709			
Aktif Vatandaşlık	Gruplar arası	4,436	5	,887	1,560	,169
	Grupları içi	400,286	704	,569		
	Toplam	404,732	709			
Bireysel Gelişmişlik/Farkındalık	Gruplar arası	2,251	5	,450	,655	,658
	Gruplar içi	483,948	704	,687		
	Toplam	486,199	709			

(*p<0.05 anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır.)

Tablo 10'da, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, takip ettikleri haber konusuna göre, AB vatandaşlığına ilişkin görüşleri verilmiştir. Bu bulgular sonucunda Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının ilgi duydukları haber konularının, AB vatandaşlığına yönelik görüşlerinde bir etki oluşturmadığı ve araştırmanın hiçbir alt boyutunda, bu değişkene yönelik istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşmadığı sonucuna ulaşılmıştır (P>0,05). Buradan hareketle öğretmen adaylarının benzer veya aynı haber konularına ilgi duydukları söylenebilir.

5) Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının, AB Vatandaşlığı İle İlgili Görüşlerinin Avrupa Ülkesinde Bulunma Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Araştırmanın bu kısmında, Avrupa ülkesinde bulunup bulunmama durumunun öğretmen adaylarının fikirlerinde bir farklılığa yol açıp açmadığı sorgulanmıştır.

Tablo 11.Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının, Avrupa Ülkesinde Bulunma Değişkeninin Sosyokültürel Olumsuzluk Alt Boyutuna Göre KRUSKAL-WALLİS H Sonuçları

Alt Boyut	Varyans	N	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	P*
Sosyokültürel Olumsuzluk	1)Hayır	686	355,28	3	,596	,897
	2)0-5 Ay	15	346,53			
	3)6-12 Ay	4	341,50			
	4)1 Yıldan daha fazla	5	423,40			
Toplam		710				

(*p<0.05 anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır.)

Çalışmaya katılan öğretmen adaylarının AB vatandaşlığına bakış açılarında “Avrupa Ülkesinde Bulunma Değişkeninin” Sosyokültürel olumsuzluk alt boyutuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma göstermediği sonucuna ulaşılmıştır (P>0,05).

Tablo 12. Avrupa Ülkesinde Bulunma Değişkeninin Aktif Vatandaşlık Alt Boyutuna Göre Betimsel İstatistikler(ANOVA)

Alt boyut	Avrupa Ülkesinde Bulunma	N	X	SS
Aktif Vatandaşlık	1)Hayır	686	3,69	,73
	2)0-5 Ay	15	3,57	,77
	3)6-12 Ay	4	1,50	,58
	4)1 Yıldan daha fazla	5	3,81	,57
Toplam		710	3,67	,75

Tablo 13. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının, AB Vatandaşlığına Bakış Açılarının Avrupa Ülkesinde Bulunma Değişkeninin Aktif Vatandaşlık Alt Boyutuna Göre ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	P*	Anlamlı Fark (Tukey)
Gruplararası	19,372	3	6,457	11,830	,000	1-3, 2-3, 4-3,
Gruplarıçi	385,361	707	,546			
Toplam	404,732	710				

(*p<0.05 anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır.)

Yukarıda verilen bulgulara bakıldığında Avrupa ülkesinde bulunma değişkeninin Aktif Vatandaşlık alt boyutuna göre araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının AB vatandaşlığına yönelik düşüncelerinde istatistiksel açıdan farklılaşma olduğu sonucuna ulaşılmıştır (F=11,830; p<0,05). Buna göre 1. madde (\bar{x} =3,69) ile 3. madde (\bar{x} =1,50) arasında birinci madde lehine, ikinci madde(\bar{x} =3,57) ile 3.madde (\bar{x} =1,50) arasında ikinci madde lehine, 4.madde(\bar{x} =3,81) ile 3. madde (\bar{x} =1,50) arasında dördüncü madde lehine anlamlı bir fark olduğu görülmüştür.

Tablo 14. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının, AB Vatandaşlığına Bakış Açılarının Avrupa Ülkesinde Bulunma Değişkeni Bireysel Gelişmişlik/Farkındalık Alt Boyutuna Göre KRUSKAL-WALLİS H Sonuçları.

Alt Boyut	Varyans	N	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	P*	Anlamlı Fark
Bireysel Gelişmişlik/Farkındalık	1) Hayır	686	358,52	3	12,908	,005	1-3, 2-3, 3-4,
	2)0-5 Ay	15	340,27				
	3)6-12 Ay	4	4,50				
	4)1 Yıldan daha fazla	5	267,10				
Toplam		710					

(*p<0.05 anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır.)

Tabloda verilen bulgulara bakıldığında Avrupa ülkesinde bulunma değişkeninin Bireysel Gelişmişlik/Farkındalık alt boyutuna göre araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının AB vatandaşlığına yönelik düşüncelerinde istatistiksel açıdan bir farklılaşma olduğu sonucuna ulaşılmıştır [χ^2 =12,908 p<0,05]. Mann-Whitney U testi ile yapılan çoklu karşılaştırmalar sonucunda elde edilen bulgulara göre 1. madde (\bar{x} =358,52) ile 3. madde (\bar{x} =4,50) arasında birinci madde lehine, 2. madde (\bar{x} =340,27) ile 3. madde (\bar{x} =4,50) arasında ikinci madde lehine, 3. madde (\bar{x} =4,50) ile 4. madde (\bar{x} =267,10) arasında dördüncü madde lehine anlamlı fark olduğu görülmüştür.

6) Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının, AB Vatandaşlığına Bakış Açılarının Avrupa'da Yaşayan ve Ora Hakkında Bilgi Alınan Yakına Sahip Olup / Olmama Değişkenine Göre, Değerlendirilmesi

Bu bölümde herhangi bir Avrupa ülkesinde yaşayan bir yakına sahip olma durumunun öğretmen adaylarının AB vatandaşlığına bakış açısını etkileyip etkilemediği sorusuna cevap aranmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıda verilen sonuçlara ulaşılmıştır.

Tablo 15. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının, AB Vatandaşlığına Bakış Açılarının Avrupa'da Yaşayan ve Ora Hakkında Bilgi Alınan Yakına Sahip Olup / Olmama Değişkenine Göre, **Bağımsız Gruplar T- Testi** Sonuçları

Alt boyut	Akraba	N	\bar{X}	SS	t	P*
Sosyokültürel olumsuzluk	Evet	382	2,57	,90	2,064	,039
	Hayır	328	2,42	,94		
Aktif Vatandaşlık	Evet	382	3,71	,71	1,295	,196
	Hayır	328	3,63	,80		
Bireysel	Evet	382	3,86	,80	1,585	,114
Gelişmişlik/Farkındalık	Hayır	328	3,76	,84		

(*p<0.05 anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır.)

Herhangi bir Avrupa ülkesinde yaşayan ve o bölge hakkında bilgi alınabilecek bir akrabaya sahip olup / olmama durumuna göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının AB vatandaşlığı ile ilgili görüşlerinde sosyokültürel olumsuzluk alt boyutuna yönelik istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma elde edilirken, aktif vatandaşlık ve bireysel gelişmişlik alt boyutlarında öğretmen adaylarının görüşlerinde istatistiksel bir farklılaşmanın olmadığı görülmüştür. Aktif vatandaşlık ve bireysel gelişmişlik alt boyutlarında anlamlı bir farklılığın olmaması, günümüzde artık kitle iletişim araçlarının yaygın bir şekilde kullanılmasına ve bilinçli her bireyin internet veya televizyon gibi araçlar vasıtasıyla Avrupa hakkında istediği her bilgiyi kolayca elde edebilmesine bağlanabilir.

7) Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının, AB Vatandaşlığı İle Görüşlerinin Sahip Olunan Bilgi Düzeyi Değişkenine Göre Karşılaştırılması.

Aşağıdaki tablo, öğretmen adaylarının AB vatandaşlığı hakkında sahip olmuş oldukları bilgi düzeylerinin, bireylerin bakış açıları arasında herhangi bir farklılaşmaya sebep olup olmadığı sonucunu ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Tablo 16. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının, Avrupa Birliği Hakkında Sahip Olunan Bilgi Düzeyi Değişkeninin **Sosyokültürel Olumsuzluk** Alt Boyutuna Göre **KRUSKAL-WALLİSH** Sonuçları

Alt Boyut	Varyans	N	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	P*
Sosyokültürel Olumsuzluk	1)Çok iyi	82	323,36	4	6,294	,178
	2)İyi	188	392,50			
	3)Orta	252	346,14			
	4)Kötü	108	364,19			
	5)Çok kötü	80	336,06			

(*p<0.05 anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır.)

Tabloda verilen bulgular incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının AB vatandaşlığı ile ilgili görüşlerinde Avrupa Birliği hakkında sahip olunan bilgi düzeyi değişkeninin *Sosyokültürel Olumsuzluk* alt boyutuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark elde edilememiştir (P>0,05). Buradan hareketle öğretmen adaylarının AB hakkındaki bilgi düzeylerinin benzer durumda olduğu ifade edilebilir.

Tablo 17. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının, Avrupa Birliği Hakkında Sahip Olunan Bilgi Düzeyi Değişkeninin **Aktif Vatandaşlık** Alt Boyutuna Göre **KRUSKAL-WALLİSH** Sonuçları

Alt Boyut	Varyans	N	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	P*
Aktif Vatandaşlık	1)Çok iyi	82	303,64	4	4,514	,341
	2)İyi	188	363,71			
	3)Orta	252	355,33			
	4)Kötü	108	374,02			
	5)Çok kötü	80	319,73			

Yukarıda verilen tablodan elde edilen bulgular neticesinde AB vatandaşlığına ilişkin *Aktif Vatandaşlık* boyutu ile ilgili olarak öğretmen adaylarının bakış açıları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür. Bu veriler doğrultusunda araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgi düzeylerinin birbirlerine yakın seviyede olduğu söylenebilir.

Tablo 18. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının, Avrupa Birliği Hakkında Sahip Olunan Bilgi Düzeyi Değişkeninin *Bireysel Gelişmişlik/Farkındalık* Alt Boyutuna Göre **KRUSKAL-WALLİS H** Sonuçları.

Alt Boyut	Varyans	N	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	P*
Bireysel Gelişmişlik/Farkındalık	1)Çok iyi	82	305,54	4	4,460	,347
	2)İyi	188	364,11			
	3)Orta	252	353,89			
	4)Kötü	108	376,75			
	5)Çok kötü	80	324,32			

Tablodan elde edilen bulgular neticesinde AB vatandaşlığına ilişkin *Bireysel Gelişmişlik/Farkındalık* boyutu ile ilgili olarak öğretmen adaylarının bakış açıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür. Bu verilerden hareketle araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgi düzeylerinin aynı veya birbirlerine yakın seviyede olduğu söylenebilir.

8) Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının, AB Vatandaşlığına Bakış Açılarının Sahip Olunan Fikir Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Bu bölümde ise öğretmen adaylarının AB vatandaşlığına bakış açıları sahip olunan fikir değişkenine sorgulanmıştır.

Tablo 19. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının, AB Vatandaşlığı Hakkında Sahip Olunan Fikir Değişkeninin *Sosyokültürel Olumsuzluk* Alt Boyutuna Göre **KRUSKAL-WALLİS H** Sonuçları

Alt Boyut	Varyans	N	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	P*	Anlamlı Fark
Sosyokültürel Olumsuzluk	1)Çok iyi olur	82	453,54	4	49,565	,000	1-2, 1-3, 1-4, 1-5, 2-4, 2-5, 3-4, 3-5
	2)İyi olur	188	386,14				
	3)Kararsızım	252	357,93				
	4)Kötü olur	108	285,91				
	5)Çok kötü olur	80	269,29				

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının, Avrupa Birliğine Üyelik hakkında sahip olunan fikir değişkeninin *Sosyokültürel Olumsuzluk* alt boyutuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür ($P<,000$).Mann-Whitney U testi ile yapılan çoklu karşılaştırmalar sonucunda bu farkın 1. madde ($\bar{x}=453,54$) ile 2. madde ($\bar{x}=386,14$) arasında birinci madde lehine, 1. madde ($\bar{x}=453,54$) ile 3. madde ($\bar{x}=357,93$) arasında birinci madde lehine, 1. Madde ($\bar{x}=453,54$) ile 4. Madde ($\bar{x}=285,91$) arasında birinci madde lehine, 1. Madde ($\bar{x}=453,54$) ile 5. Madde ($\bar{x}=269,29$) arasında birinci madde lehine, 2. Madde ($\bar{x}=386,14$) ile 4. Madde($\bar{x}=285,91$) arasında ikinci madde lehine, 2. madde ($\bar{x}=386,14$) ile 5. Madde ($\bar{x}=269,29$) arasında ikinci madde lehine, 3. Madde ($\bar{x}=357,93$) ile 4. madde ($\bar{x}=285,91$) arasında üçüncü madde lehine, 3. madde ($\bar{x}=357,93$) ile 5. Madde ($\bar{x}=269,29$) arasında üçüncü madde lehine olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 20. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının, Avrupa Birliğine Üyelik Hakkında Sahip Olunan Fikir Değişkeninin *Aktif Vatandaşlık* Alt Boyutuna Göre **KRUSKAL-WALLİS H** Sonuçları

Alt Boyut	Varyans	N	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	P*
Aktif Vatandaşlık	1)Çok iyi olur	82	365,34	4	2,789	,594
	2)İyi olur	188	371,01			
	3)Kararsızım	252	350,89			
	4)Kötü olur	108	351,54			
	5)Çok kötü olur	80	328,82			

Tablodan elde edilen bulgular neticesinde AB vatandaşlığına ilişkin *Aktif Vatandaşlık* boyutu ile ilgili olarak öğretmen adaylarının bakış açıları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür. ($P>,594$)

Tablo 21. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının, Avrupa Birliğine Üyelik Hakkında Sahip Olunan Fikir Değişkeninin Bireysel Gelişmişlik Alt Boyutuna Göre KRUSKAL-WALLİS H Sonuçları

Alt Boyut	Varyans	N	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	P*
Bireysel Gelişmişlik/Farkındalık	1)Çok iyi olur	82	368,62	4	6,092	,192
	2)İyi olur	188	377,70			
	3)Kararsızım	252	343,88			
	4)Kötü olur	108	361,57			
	5)Çok kötü olur	80	318,28			

Elde edilen bulgulara göre Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının Avrupa Birliğine üyelik hakkında sahip olunan fikir değişkeninin *Bireysel Gelişmişlik/Farkındalık* alt boyutuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı görülmektedir ($P>,192$). Başka bir ifadeyle AB üyelik konusunda birey olarak öğretmen adaylarının benzer düşüncelere sahip oldukları ifade edilebilir.

9) Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının AB Vatandaşlığına Bakış Açuları İle İlgili Genel Durumun Değerlendirilmesi

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Avrupa Birliği vatandaşlığı ile ilgili düşüncelerinin genel değerlendirmesine bakıldığında ($\bar{x}=3,26$) kararsız düzeyde oldukları görülmüştür. Buna bağlı olarak sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Avrupa Birliği Vatandaşlığı hakkında çok istekli olmadıkları söylenebilir.

SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışmada Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının AB vatandaşlığına ilişkin bakış açıları çeşitli değişkenlere göre incelenmiş ve şu sonuçlara ulaşılmıştır.

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının AB vatandaşlığına ilişkin düşünceleri Cinsiyet değişkenine göre incelenmiş ancak hiçbir alt boyutta kadınlar ve erkekler arasında anlamlı bir farklılığın olmadığına dair kanıt bulunamamıştır. Bu durum AB vatandaşlığı ile ilgili kadın ve erkek öğretmen adaylarının benzer düşüncelere sahip olduğu sonucunu ortaya koymuştur. Bu durum Üner (2014) tarafından yapılan çalışmanın sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Başbay ve Doğan (2004) tarafından yapılan diğer bir çalışmada bir boyut dışında, çalışmanın diğer boyutlarında cinsiyet değişkenine ilişkin olarak kadınlar ve erkekler arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bu durum kadınlar ve erkeklerin konu ile ilgili çok fazla bilgiye sahip olmama durumundan kaynaklanmış olabilir. Bununla birlikte Ünal, Dursun, Özkan, İzmirli, Altay ve Akın-Gürdal (2012) tarafından yürütülen alandaki bir başka çalışmada ise cinsiyet değişkeni ile ilgili kadınlar ($\bar{x}=3,29$) ve erkekler ($\bar{x}=3,11$) arasında kadınlar lehine anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir. ($P=0,27$) Bu durum araştırmanın yürütüldüğü çalışma grubunun öğrenim görmüş olduğu alanın konu ile ilişkili olmuş olmasından kaynaklanmış olabilir. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının AB vatandaşlığına ilişkin düşünceleri Sınıf değişkenine göre incelenmiş, *Sosyokültürel ve Aktif Vatandaşlık* alt boyutlarında anlamlı bir fark elde edilirken; *Bireysel Gelişmişlik/Farkındalık* alt boyutunda anlamlı bir fark elde edilememiştir. Bu sonuç farklı sınıf seviyelerinde olan öğretmen adaylarının sahip oldukları bilgi, tecrübe ve eğitim faktörlerinden kaynaklanabileceği gibi olaylara bakış açılarını etkileyen değişik sosyo-ekonomik aile yapılarından gelmiş olmalarından da kaynaklanabilir. Bu bulgular Üner (2014) tarafından yapılan çalışmanın sonuçlarıyla Aktif Vatandaşlık boyutunda örtüşürken, Sosyokültürel Olumsuzluk ve Bireysel Gelişmişlik/ Farkındalık boyutlarında farklılaşmaktadır. Bu durum bireylerin sahip oldukları inanç ve değer olgularının çeşitliliğinden kaynaklanabilir. Yine Ünal, vd. (2012) tarafından gerçekleştirilen çalışmada da sınıf değişkenine ilişkin anlamlı bir farklılığın olmadığı saptanmıştır.

✓ Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının Türkiye ve Dünya'daki haberleri takip etmede en sık kullandıkları haber edinme yolu değişkenine göre elde edilen bulgulara göre ise öğretmen adaylarının

AB vatandaşlığına bakış açıları ile ilgili araştırmanın hiçbir alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir fark elde edilememiştir. Bu verilerden hareket ederek öğretmen adaylarının gerek yaşadıkları bölgede gerek küresel boyutta meydana gelen olayları takip etmede benzer veya aynı haber edinme yollarını kullandıkları ifade edilebilir. Bunun yanı sıra takip edilen haber kanalları aynı veya benzer içerikli haberleri sunmuş olabilirler. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının en çok takip ettikleri haber konusu değişkeni sonucunda elde edilen sonuçlara göre ise öğretmen adaylarının ilgi duydukları haber konularının, AB vatandaşlığına yönelik görüşlerinde bir etki oluşturmadığı ve araştırmanın hiçbir alt boyutunda, bu değişkene yönelik istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç Üner (2014) tarafından yürütülen çalışmanın sonucuyla örtüşmektedir. Bu sonuca göre öğretmen adaylarının benzer haber konularına ilgi duydukları söylenebilir. Bu, öğretmen adaylarının yaş grubu açısından siyasi içerikli haber konularına ilgi duymama ihtimalinden kaynaklanmış olabileceği gibi haber programlarının belirli konuları daha ön planda tutmuş olma durumlarından da kaynaklanmış olabilir. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının, AB vatandaşlığı ile ilgili görüşlerinin Avrupa ülkesinde bulunma değişkenine göre karşılaştırılması sonucunda *Sosyokültürel Olumsuzluk* alt boyutunda herhangi bir farklılığın olduğuna dair bir kanıt bulunamamıştır. Bu bulgu Üner (2014) tarafından yapılan çalışmanın aynı alt boyutunda benzer sonucu gösterirken, *Aktif Vatandaşlık ve Bireysel Gelişmişlik/Farkındalık* alt boyutunda farklı sonuçlar ortaya koymuştur. Bu durum bireylerin hayat tecrübelerinden ve herhangi bir Avrupa ülkesine seyahat etme imkanına sahip olup/olmama nedeninden kaynaklanmış olabilir. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının, AB vatandaşlığına bakış açılarının Avrupa'da yaşayan ve ora hakkında bilgi alınan yakına sahip olup/olmama değişkenine göre, incelenmiş fakat sadece *Sosyokültürel Olumsuzluk* alt boyutunda anlamlı bir farklılaşmaya rastlanmıştır. Bu bulgu Üner (2014) tarafından yapılan çalışmanın aynı alt boyutu için örtüşmemektedir. Ancak diğer iki boyutta elde edilen bulgular birbirleriyle benzer sonuçları ortaya koymuştur. Bu durum çalışmaların gerçekleştirildiği hedef kitlelerin farklılığından kaynaklanmış olabilir. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının, AB vatandaşlığı ile görüşlerinin sahip olunan bilgi düzeyi değişkenine göre incelenmesi sonucunda ise araştırmanın hiçbir alt boyutunda anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Dolayısıyla öğretmen adaylarının AB ile ilgili bilgi seviyelerinin birbirine yakın olduğu söylenebilir. Üner (2014) tarafından yapılan çalışmanın sonucu bu araştırmanın sonucunu desteklemektedir. Ancak Altunay (2012) tarafından yapılan bir başka benzer çalışmada katılımcılardan elde edilen bulgulara göre Avrupa Birliği ile ilgili olarak sahip olunan bilgi düzeyi ile AB kimliği algısı arasında ve Avrupa Birliği vatandaşlığının kazanımı algısı ile AB kimliği algısı arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Bu durum araştırmaya katılan katılımcıların konu ile ilgili bilgi düzeylerinin birbirinden farklı olma durumundan kaynaklanmış olabilir. AB'ye tam üyelik konusunda sahip olunan Fikir değişkenine göre yapılan inceleme sonucunda Aktif Vatandaşlık ve Bireysel Gelişmişlik/Farkındalık alt boyutlarında Sosyal Bilgiler öğretmen adayları arasında bir farklılaşma görülmezken, Sosyokültürel alt boyutunda anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür. Buna göre Avrupa Birliğine tam üyelik konusunda öğretmen adayları arasında sosyokültürel nedenlerden ötürü bir fikir ayrılığının olduğu söylenebilir. Bu veriler Üner (2014) tarafında yürütülen çalışmanın sonuçlarıyla Sosyokültürel Olumsuzluk ve Aktif Vatandaşlık boyutlarında örtüşürken, Bireysel Gelişmişlik/Farkındalık alt boyutunda ise bu araştırmanın sonucuyla farklılık göstermektedir.

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının AB vatandaşlığı ile ilgili düşüncelerinin genel değerlendirmesine bakıldığında ($x=3,26$) kararsız düzeyde oldukları görülmüştür. Başka bir şekilde ifade etmek gerekirse sosyal bilgiler öğretmen adaylarının AB vatandaşlığına üyelik konusunda net olmadıkları veya kafalarının karışık olduğu söylenebilir. Bu durumun gerekçeleri, öğretmen adaylarının AB vatandaşlığı konusunda yeterli bilgi düzeyine sahip olmama ihtimaline bağlanabileceği gibi bilinmezliğe bağlı olarak AB vatandaşlığının gelecekte daha olumsuz durumlara yol açabileceği endişesine de bağlanabilir. Bunun yanı sıra bu işin siyasi boyutunu oluşturan; medya, politik kişi ve kurumlar gerekli veya yeterli bilgilendirme faaliyetlerinde bulunmamış olabilirler. Ayrıca sosyal bilgiler öğretmen adayları AB'ye üyelik konusunda çeşitli önyargılara da sahip olmuş olabilirler.

Öneriler

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının AB vatandaşlığına ilişkin bakış açılarının çeşitli değişkenlere göre incelendiği bu çalışma sonucunda şu önerilerde bulunulabilir.

✓ Bu araştırma sadece Sosyal Bilgiler öğretmen adayları ile sınırlı tutulmuştur. Araştırma Türkiye genelinde farklı örneklem grupları üzerinde (Öğretmen, esnaf, doktor vs.) yapılacak çalışmalarla kapsamı genişletilip, yeniden organize edilebilir.

✓ AB vatandaşlığı hakkında gerek ulusal gerek yerel medya, her kesimden halkı yetkili birimlerin kontrolünde doğru bir şekilde bilgilendirmelidir.

✓ AB' ye üyelik konusunda öğretmen adaylarının endişelerinin giderilebilmesi için Lisans düzeyinde çeşitli araştırmalar yaptırılabilir. Böylece öğretmen adaylarının konu ile ilgili kararsızlıkları giderilebilir.

✓ AB vatandaşlığının Türk vatandaşları için getirileri doğru ve tarafsız bir şekilde öğretmen adaylarına anlatılması faydalı olabilir.

KAYNAKÇA

Acar, M. (2001) Sihirli Anahtar Terminatöre Karşı:Avrupa Birliği Nedir, Ne Değildir?, C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, cilt. 2, sayı. 1, s.111-126.

Akşemsettinoglu, G. (2011) Avrupa Bütünleşme Projesinin ve Genişleme Sürecinin Değişen Dinamikleri, Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, cilt.10, no.1, s.1-18.

Altunay, E. (2012) Avrupa Birliği Kimliğini Yordayan Değişkenlerin Eğitim Kurumlarında İncelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Aslan, A. (2008) Avrupa Birliği ve Medya: Türkiye’de Yazılı Basında Avrupa Birliği Haberleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Başbay, A., Doğan, N. (2004) Avrupa Birliği Üyelik Sürecinin Eğitim Sistemimiz Üzerindeki Etkilerine İlişkin Öğretmen Görüşleri, Ege Eğitim Dergisi, (5) 2, s.35-52.

Bilici, N., (2006) AB’de Ekonomik Bütünleşme ve Türkiye’nin Entegrasyonu, Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, cilt: 5, no:2, s. 39-45.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2013) Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Karakuş, C. (2007) Avrupa Birliğinde Kimlik “Avrupa Birliği Kimlik Tanımlama Mekanizmasının İncelenmesi”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi, Avrupa Birliği ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsü, Ankara.

Köylü, M., Turan, İ. (2010) Avrupa Türkiye İlişkilerinde Din Faktörü: Tehdit mi Yoksa Fırsat mı?, Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, sayı.29, s.5-34.

Özer, M. A.(2009) Avrupa Birliğine Tam Üyelik Eşiğinde Türkiye, Yönetim ve Ekonomi Dergisi, cilt 16, sayı: 1, s. 89-105.

Ünal, A., Dursun, B., Özkan, S., İzmirli, S.M., Altay, A., Akın Gürdal, S.(2012) Üniversite Eğitimi Alan Öğrencilerin Avrupa Birliği Üyelikine Bakış Açılarının Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma, Electronic Journal Of Vocational Colleges, 2(1), S. 21-31.

Üner, S.S. (2014) Sınıf Öğretmenleri ve Öğretmen Adaylarının Avrupa Birliği Vatandaşlığına Bakışlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.

Yiğit, D. (2006) Avrupa Birliği Genişleme Sürecinde Avrupa Birliği– Türkiye İlişkileri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.